

Anna Frąckowiak

INTERNET JAKO MEDIUM USTAWICZNEGO UCZENIA SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH

Język obcy nie musi być aż tak obcy ani trudny. Nie musi się też kojarzyć z długimi godzinami spędzonymi na uczeniu się słówek czy rozgryzaniu reguł gramatycznych. Nauka języka obcego przede wszystkim powinna być przyjemnością. Jak ją uprzyjemnić? Można do tego wykorzystać pomoc mediów, a zwłaszcza Internetu.

Niekończąca się przygoda z językiem

Nauka języków obcych już od dłuższego czasu jest stawiana na jednym z pierwszych miejsc pod względem ważności tematyki kształcenia. Opanowanie obcego języka, a najlepiej kilku, to zadanie nie tylko dla dzieci i młodzieży, ale również dla dorosłych, niezależnie do wieku. Zatem posługiwanie się językami innych krajów jest jednym z niezbędnych elementów edukacji ustawicznej. Specyfika nauki języka obcego ma to do siebie, że pozwala na nieustanne doskonalenie własnych możliwości. Kursy językowe oferują uczenie się na różnych poziomach, również przygotowujących do egzaminów, kończących się przyznaniem certyfikatu, potwierdzającego nabyte kwalifikacje. Ale przygoda z językami obcymi to nie tylko przechodzenie kolejnych poziomów. To również coraz to nowe odkrycia: słówek, zwrotów, wyrażeń potocznych, specjalistycznych terminów. Nawet osoby biegle władające danym językiem obcym mogą być zaskoczone jakąś nowością. Ten ciągły proces zaskakiwania przez język jest jednym z ważniejszych czynników motywujących do dalszej nauki.

Jednakże nie tylko zwykła ciekawość i kolejne odkrycia powodują zwiększone zainteresowanie nauką języków obcych. Współcześnie opanowanie języka innego kraju jest wręcz kluczową umiejętnością. Niejednokrotnie kwestia ta została zaakcentowana w dokumentach wydawanych przez organy Unii Europejskiej. Wystarczy wspomnieć choćby o Białej Księdze Komisji Europejskiej „Nauczanie i uczenie się. Na drodze do uczącego się społeczeństwa” z 1995 roku¹. To właśnie w tym dokumencie jednym z pięciu głównych celów edukacji ustawicznej ustanowiono znajomość trzech języków obcych Unii Europejskiej. „Znajomość języków obcych ułatwia znalezienie pracy, daje

¹ The White Paper on Education and Training. Teaching and Learning – Towards the Learning Society, the Commission of the European Communities, Luxembourg 1995.

również możliwość poznania i zrozumienia różnych kultur i odrębności”². Wydana dwa lata później Niebieska Księga Unii Europejskiej „Edukacja dla Europy”³, wskazując na konieczność budowy europejskiego obywatelstwa poprzez edukację, podkreśliła doskonalenie kompetencji językowych i znajomość innych kultur jako jedno z działań na rzecz tego obywatelstwa⁴.

Oprócz tego warto przypomnieć całe programy działań Komisji Europejskiej⁵ dotyczące poszerzania znajomości języków obcych wśród Europejczyków, jak również zachęcające do ich nauki. W ramach programu Socrates działa program Lingua, którego zadaniem jest finansowe wspomaganie wspólnych inicjatyw instytucji edukacyjnych w zakresie rozwijania nowych materiałów do nauki języków obcych, projektów zachęcających do nauki języków oraz informujących o korzyściach płynących z posługiwania się obcymi językami. Efektem działania programu Lingua są różne projekty i materiały do nauki języków europejskich, w tym również do nauki języka polskiego jako obcego. W ramach programu Comenius działa finansowanie wymiany międzynarodowej młodzieży, dokształcania nauczycieli i asystentów językowych dla szkół i centrów edukacji dorosłych. Z kolei program Leonardo da Vinci zawiera fundusze dla wielonarodowych projektów w zakresie rozwijania nowych metod nauczania języków oraz szacowania potrzeb w zakresie nauki języków dla celów biznesowych.

Rok 2001 ogłoszony został Międzynarodowym Rokiem Języków, nad czym czuwała Komisja Europejska wraz z Radą Europy, czego efektem było przyznanie uczeniu się języków wysokiego priorytetu w kształceniu oraz wydanie publikacji „Jak TY możesz się uczyć języków”⁶. W 2003 roku Komisja Europejska przyjęła plan działań na rzecz uczenia się języków oraz językowej różnorodności, natomiast w listopadzie 2005 roku Komisja zaakceptowała „Nową strategię ramową w zakresie wielojęzyczności”.

Wymogi rynku pracy

Pracodawcy w treści ogłoszeń o pracę coraz częściej jako podstawowy warunek podają znajomość, zwykle bardzo dobrą lub nawet biegłą, co naj-

² A. Matlakiewicz, *Edukacja ustawiczna w ujęciu brytyjskim*, Biblioteka Edukacji Dorosłych, tom 36, Radom 2006, s. 22.

³ *Accomplishing Europe through Education and Training*. Report. Study Group on Education and Training, Commission of the European Communities, Brussels, 1997.

⁴ H. Solarczyk, *Niebieska Księga Unii Europejskiej – „Edukacja dla Europy”*, [w:] Z.P. Kruszewski, J. Pólturzycki, E.A. Wesołowska (red.), *Kształcenie ustawiczne – idee i doświadczenia*, Biblioteka Edukacji Dorosłych tom 29, Płock 2003, s. 93.

⁵ Informacje ze strony internetowej Komisji Europejskiej:
http://ec.europa.eu/education/policies/lang/languages_en.html [21.11.2006]

⁶ Publikacja dostępna na stronie internetowej:
http://ec.europa.eu/education/policies/lang/doc/guide_en.pdf

mniej jednego języka obcego. Dla wielu pracowników, niezależnie od wieku i posiadanych kwalifikacji wymagania te są wskazówką, a nawet swojego rodzaju przymusem dla doksztalcania i doskonalenia własnych umiejętności. Szkoły języków obcych pełne są zatem dorosłych, chcących stawić czoło wyzwaniom, jakie ich czekają. Rośnie popularność kursów językowych o charakterze ogólnym, ale i coraz więcej szkół językowych, chcąc utrzymać się na rynku wobec dość silnej i dużej konkurencji, przygotowuje oferty specjalne dla pracowników różnych branż.

W ofercie szkół językowych znaleźć zatem można kursy odbywające się o różnych porach dnia, kursy weekendowe, a także intensywne kursy wakacyjne, co dodatkowo powiązane jest z różnymi promocjami cenowymi. Oprócz tego szkoły językowe oferują kursy języków obcych zwykle z zakresu biznesu, ale również są w stanie przygotować kursy na specjalne zamówienia firm, wymagające opanowania specjalistycznego słownictwa, przydatnego w danej branży. Rośnie także zainteresowanie i zapotrzebowanie na kursy przygotowujące do egzaminów i certyfikatów oficjalnie potwierdzających bardziej zaawansowany stopień opanowania języka obcego. Wśród języków obcych nadal największą popularnością cieszy się angielski i niemiecki, ale również zaobserwować można zwiększające się zainteresowanie językami bardziej „egzotycznymi” i dotychczas mniej popularnymi, jak holenderski, grecki, japoński.

Z doksztalcania w zakresie języków obcych oferowanych przez szkoły językowe korzystają także pracownicy i pracodawcy w ramach programów finansowanych z funduszu EFS.

Jednakże mimo tak dużej i bogatej oferty kształcenia w zakresie języków obcych nie wszyscy dorośli mogą pozwolić sobie na skorzystanie z niej z powodu braku czasu związanego z obowiązkami zawodowymi lub rodzinnymi. Dla nich, jak też dla kształcących się w szkołach językowych i chcących uzupełnić swoją naukę o dodatkowe materiały i ćwiczenia istotną pomocą służy Internet.

Strony internetowe pomocne w nauce języków obcych

Spośród całego mnóstwa stron internetowych poświęconych językom obcym warto skupić się na sprawdzonych, dobrze przygotowanych i zawierających naprawdę skuteczne i ciekawe pomoce naukowe. Należą do nich strony polskie, ale i zagraniczne. Przede wszystkim warto skorzystać z polskich wersji stron internetowych różnego rodzaju organizacji i instytutów języków obcych. Należy do nich między innymi strona British Council⁷. Zawiera ona informacje na temat testów egzaminacyjnych oraz materiały umożliwiające przygotowanie się do egzaminów, informuje również o różnego rodzaju wydarzeniach mających miejsce w bibliotekach British Council w całej Polsce,

⁷ <http://www.britishcouncil.org/poland> [21.11.2006]

a także informacje o brytyjskiej kulturze i imprezach kulturalnych związanych z Wielką Brytanią w naszym kraju. British Council przyznaje również granty i stypendia na naukę języka obcego w Wielkiej Brytanii oraz dostarcza informacji na temat studiów w uczelniach na Wyspach. Strona zawiera także potężne źródła informacji oraz bazy danych w języku angielskim (m.in. artykuły z różnych dziedzin, encyklopedię Britannica oraz słownik oxfordzki), e-zasoby nazwane Athens, dostępne poprzez logowanie.

Ta strona przyda się najbardziej osobom, które chcą przystąpić do egzaminów, podjąć studia w Wielkiej Brytanii lub też skorzystać z materiałów przygotowujących do podjęcia bardziej zaawansowanych kursów języka angielskiego. Zatem stronę tę powinny odwiedzić przede wszystkim osoby, którym najbardziej zależy na uzyskaniu formalnych kwalifikacji i świadectw potwierdzających znajomość języka.

Edukacyjna misja BBC

Dla osób, które dysponują dość dobrą znajomością języka angielskiego nieocenione źródło informacji i centrum pomocy naukowych stanowi internetowa strona brytyjskiej BBC⁸. Na stronie tej można skorzystać z wielu bezpłatnych kursów dla dorosłych mieszczących się pod hasłem *adult learning*.

Dla fascynatów języka angielskiego oraz osób, które chciałyby w ramach własnego samokształcenia doskonalić swój angielski warto polecić stronę BBC, działającą już od 1996 roku⁹. Umożliwia ona doskonalenie znajomości języka angielskiego i to w najlepszym wydaniu. Mając dostęp do stałego łącza nie musimy troszczyć się o koszty naszej nauki. Internetowa strona BBC daje nam możliwość podwyższenia umiejętności władania językiem angielskim, dzięki audycjom radiowym do ściągnięcia na dysk, muzyce, grom oraz wszelkiego rodzaju multimediami. To bardzo istotne, ponieważ umożliwia nie tylko aktywne uczenie się, ale i słuchanie prawidłowej wymowy rodzimych Brytyjczyków, a także zapoznanie się z wieloma wyrażeniami kolokwialnymi, używanymi w codziennym życiu, czego zwykle nie uczy się na kursach językowych w postaci stacjonarnej.

Strona oferuje wiadomości po angielsku, quizy, nagrania audio i wideo, rysunkową historię w odcinkach, ciekawe i mało znane miejsca w Wielkiej Brytanii (*beyond the postcard*), naukę gramatyki i słownictwa na podstawie najnowszych hitów muzycznych z Wysp, języki angielski w biznesie oraz materiały dydaktyczne dla nauczycieli angielskiego. Strona umożliwia także słuchanie radia BBC w czasie rzeczywistym, a wiele ciekawych audycji jest zarchiwizowanych w postaci plików do odsłuchania lub pobrania. W sekcji *webcast* strona umożliwia interakcję z osobami korzystającymi z jej zasobów. W wyznaczonym dniu i godzinie emitowane są audycje na podany wcześniej

⁸ <http://www.bbc.co.uk/learning> [19.11.2006]

⁹ <http://www.bbc.co.uk/worldservice/learningenglish> [21.11.2006]

temat np. wystąpienia publiczne, a słuchacze z całego świata mogą dzwonić w trakcie audycji lub pisać e-maile, dzieląc się swoimi doświadczeniami, a przy okazji doskonalić swoją wymowę. Dla osób, które nie są jeszcze gotowe na takie wyzwanie funkcjonuje forum oraz tablica wiadomości, gdzie można „porozmawiać” po angielsku z ludźmi z całego świata przysyłając posty na najróżniejsze tematy, również dotyczące życia w kraju ojczystym internauty.

Prawdziwą gratką dla językowych hobbystów i poliglotów jest możliwość uczenia się innych języków przy wykorzystaniu angielskiego (czyli uczenie się jednego języka obcego przy pomocy innego języka obcego). Jest to sposób wymagający, ale niezwykle skuteczny, uruchamia mnóstwo skojarzeń i pozwala rozwijać słownictwo. Obecnie strona BBC oferuje naukę poprzez zabawę takich języków, jak francuski, hiszpański, niemiecki, włoski, mandaryński, portugalski, grecki oraz języki Wysp Brytyjskich: walijski, irlandzki, galijski, szkocki, a także naukę podstawowych wyrażen w wszystkich językach europejskich w postaci plików mp3 do odsłuchiwania na empetrójkowych odtwarzaczach w dowolnym miejscu i czasie. Najistotniejszym elementem jest nauka języka w dość specyficznej formie – przy wykorzystaniu audio, wideo, programów telewizyjnych oraz radiowych, a także wykorzystaniu dużej dzy humoru.

Powyzsze strony BBC przeznaczone są głównie dla osób chcących pewnej odmiany w swojej nauce języków obcych, jak również dla tych, którym brakuje motywacji. Interaktywne ćwiczenia, bardziej zabawowa forma, czynniki motywujące w postaci zachęcania do pobicia własnego rekordu w kolejnym quizie itp. to propozycja dla uczących się znudzonych tradycyjnymi formami nauki. Osoby chcące skorzystać z tej formy muszą być jednak przygotowane na konieczność instalacji na komputerze dodatkowych darmowych programów np. real player lub macromedia flash player umożliwiających korzystanie z zamieszczonych na stronie materiałów.

Podsumowanie

Niewątpliwie nauka języków obcych przez Internet ma wiele zalet, co potwierdzają liczne badania i sami użytkownicy. Strony internetowe umożliwiają naukę osobom zapracowanym, niepełnosprawnym, preferującym samokształcenie, jak też naukę „po godzinach” – o dowolnej porze. Działające na tych stronach linki prowadzące do zasobów przeznaczonych do ściągnięcia na dysk lub wgrania na odtwarzacze mp3 to istotne ułatwienia techniczne, dzięki którym o wiele bardziej realne staje się wykorzystanie czasu, który inaczej byłby bezproduktywny i stracony (np. czekanie w kolejce do lekarza, czekanie w korku na drodze, dłuższy codzienny dojazd do pracy autobusem lub pociągiem itp.). To właśnie te chwile można wykorzystać na naukę i doskonalenie znajomości języka obcego. Na efektywne wykorzystanie czasu na naukę w ciągu naszego życia wskazywała już publikacja pod redakcją P. Lengrandy „Obszary permanentnej samoedukacji”.

Niestety podstawową przeszkodą, która uczącym się w naszym kraju utrudnia korzystanie z zasobów internetowych są koszty oraz jeszcze niezbyt dobrze rozwinięte warunki dostępu do Internetu. Nie wszystkich stać na stałe łącze, jak też nie wszyscy mieszkają na terenach, gdzie dostęp do sieci jest możliwy. Dla edukacji ustawicznej i podwyższania własnych szans na rynku pracy kluczowe jest znoszenie wszelkiego rodzaju barier oraz docieranie do osób, które są wykluczane ze społeczeństwa ze względu na niski poziom kwalifikacji czy niskie dochody. Nabycie przez tych dorosłych kompetencji w zakresie technologii informacyjnej oraz bezpłatny dostęp do Internetu 24 godziny na dobę może być jedną z metod walki z wykluczeniem społecznym. Warto zatem wykorzystać czas nowych możliwości, jakie otworzyły się przed Polską po wejściu do Unii Europejskiej.

Bibliografia

Accomplishing Europe through Education and Training. Report. Study Group on Education and Training, Commission of the European Communities, Brussels, 1997.

Matlakiewicz A., Edukacja ustawiczna w ujęciu brytyjskim, Biblioteka Edukacji Dorosłych, tom 36, Radom 2006.

Solarczyk H., Niebieska Księga Unii Europejskiej – „Edukacja dla Europy”, [w:] Z.P. Kruszewski, J. Pólturzycki, E.A. Wesółowska (red.), Kształcenie ustawiczne – idee i doświadczenia, Biblioteka Edukacji Dorosłych, tom 29, Płock 2003.

The White Paper on Education and Training. Teaching and Learning – Towards the Learning Society, the Commission of the European Communities, Luxembourg 1995.

Netografia

http://ec.europa.eu/education/policies/lang/doc/guide_en.pdf

http://ec.europa.eu/education/policies/lang/languages_en.html

[21.11.2006]

<http://www.bbc.co.uk/learning> [19.11.2006]

<http://www.britishcouncil.org/poland> [21.11.2006]

<http://www.bbc.co.uk/worldservice/learningenglish> [21.11.2006]